

Härnösands kommun

2020-04-08

kommun@harnosand.se

1 (21)

Rektor vid Solenskolan

Dnr-SI 2019:10369

pernilla.fredriksson@harnosand.se

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Solenskolan åk F-6 i Härnösands kommun

Inledning

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Många skolor är i dagsläget starkt påverkade av de åtgärder som vidtas med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. För gymnasieskolan och vuxenutbildningen gäller särskilda rekommendationer. Skolinspektionen anpassar för närvarande på olika sätt sin tillsyn och granskning. Mer information finns på www.skolinspektionen.se. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Eftersom skolan fortfarande är aktiv och ska fortgå men under andra omständigheter menar Skolinspektionen dock att det är viktigt att meddela bedömningen efter den tidigare tillsynen eller granskningen som redan ägt rum. Skolinspektionen har i detta beslut satt uppföljningstiden med hänsyn till rådande omständigheter.

Uppföljningstiden kan komma att förlängas ytterligare om förutsättningarna förändras. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Solenskolan åk F-6 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Solenskolan åk F-6 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver mer systematiskt leda det pedagogiska arbetet genom att involvera lärare och företrädare för elevhälsan i analys av skolans kunskapsresultat.

Undervisning

Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna utvecklar metoder för att i högre grad göra eleverna delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar *i hög utsträckning* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att lärarna kvalitetssäkrar sina omdömen och betyg i syfte att säkerställa att en likvärdig bedömning och betygssättning sker.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 23 oktober 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box3177, 90304 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2019:10369) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i *flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar underlag som beskriver kunskapsresultat och resultatet av värdegrundsarbetet samt undervisningens genomförande och förutsättningar. Detta i syfte att hitta orsaker till varför resultaten ser ut som de gör. Det som rektorn ser i analysen ligger sedan till grund för insatser för att höja kvaliteten på utbildningen på skolan, även om lärare och elevhälsoteam inte involveras i alla delar av analysarbetet. Rektorn leder endast till viss del skolans jämställdhetsarbete. Genom att leda och organisera det pedagogiska arbetet på ett

sådan sätt att samverkan möjliggörs och uppmuntras försäkrar sig dock rektorn om att det sker ett lärande i kollegiet samt att arbets- och förhållningssätt blir tydliga.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Rektorns styrning av skolans arbete med jämställdhet

Rektorn leder endast till viss del skolans jämställdhetsarbete. I undervisningen ingår till exempel samtal om de olika förutsättningar som råder mellan män och kvinnor i olika delar av världen och det svenska samhället. Rektorn analyserar exempelvis elevernas betyg, antalet kränkingsanmälningar och deltagandet i Skol-IF uppdelat på kön. Skolans övriga personal är dock inte involverad i några pågående analyser av hur pojkar och flickors resultat exempelvis varierar mellan år, annat än att skolan identifierat att pojkarna i högre grad än flickorna kan behöva motiveras till studier genom elevaktiv undervisning. De insatser skolan genomför för undervisningens utveckling utgår därför inte i någon större omfattning från de skillnader som identifierats, även om rektorn uppger att de flesta insatser som görs är gynnsamma även ur ett jämställdhetsperspektiv. Skolans jämställdhetsarbete kan utvecklas för att i högre grad medvetandegöra såväl elever som personal om de skillnader i förhållningssätt som kan finnas.

Rektorns ledning och organisering av det pedagogiska arbetet

Rektorn skapar förutsättningar för lärarna att samverka och lära tillsammans. Vid skolan finns en rad olika formaliserade möten med förhållandevis tydliga syften. Lärarna träffas bland annat i sina årskursarbetslag och i ett arbetslag per stadium. Det framkommer även att samarbetsklimatet är gott och att fokus vid lärarnas träffar handlar om utveckling av undervisningen. Exempelvis visar granskningen att skolans regelbundna möten handlar om löpande uppföljning av elevernas resultat med tillhörande insatser, utbildning av personalen, planering och utveckling av undervisningen, samt praktisk information. Arbetet i arbetslagen och övriga mötesformer är planerade i ett årsschema och dokumenteras. En utvärdering av mötesstrukturen har nyligen genomförts.

Granskningen visar vidare att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga över lag och tillämpas av lärarna. När nya lärare börjar på skolan så får dessa stöd av kollegor som jobbat en tid på skolan. Skolans rutiner finns dokumenterade skriftligt. Dessa sprids och kompletterande information lämnas muntligt.

Rektorns ansvar för att följa upp och utveckla undervisningen

Rektorn gör en uppföljning och analys av undervisningen på Solenskolan och beslutar om utvecklingsåtgärder utifrån vad som framkommit i analysen, men involverar inte övrig personal i alla delar av analysarbetet. Rektorn tar del av de resultat som finns, både vad gäller exempelvis sammanställda studieresultat löpande under läsåret och resultat vid nationella prov. Detta bland annat uppdelat på kön. Information om undervisningens genomförande får rektorn bland annat via samtal i arbetslagen och vid medarbetarsamtal.

Skolans kunskapsresultat används främst för att göra löpande anpassningar av undervisningen. Kunskapsresultaten analyseras dock i lägre grad på övergripande nivå i syfte att se trender över tid och identifiera styrkor och utvecklingsbehov på längre sikt. Skolans lärare och elevhälsoteam involveras till viss del i diskussioner om utvecklingsinsatser. Vid intervju med Skolinspektionen lyfter lärare att de efterlyser en diskussion om vilka prioriteringar som bör göras samlat vid skolan i ett längre perspektiv för att öka kunskapsresultaten. Skolans rektor har identifierat prioriterade områden för utvecklingsarbete. Dessa avser bland annat kompetensutveckling i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, kooperativt lärande, samt estetiska läroprocesser. Ämnesmässigt satsar skolan bland annat på ämnesutveckling inom svenska och svenska som andraspråk, matematik, samt de naturorienterade ämnena. Dessa är några av de ämnen där elevernas betyg i årskurs 6 legat under nivån i riket.

Resultatet av värdegrundsarbetet, vad gäller trygghet och studiero synliggörs via uppföljningar bland annat av skolans trygghetsenkät, trygghetsvandring, elevhälsosamtalen samt dialog i klass- och elevråd. Resultaten analyseras gemensamt av skolans personal, även i förhållande till tidigare år och övriga skolor i kommunen. Nyligen har ett nytt trygghetsteam etablerats som svar på behov som identifierats. Under innevarande verksamhetsår genomförs en rad ytterligare insatser utifrån behoven, exempelvis tillsättningen av trygghets- och rastvärdar, organiserade rastaktiviteter, brobyggare för att underlätta kontakten med minoritetsgrupper, etablering av ett beteendebaserat värdegrundsarbete och införande av ett system för relations- och trygghetsskapande aktiviteter i klasserna kallat "trygghetsmatrisen".

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Rektors ledarskap men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver mer systematiskt leda det pedagogiska arbetet genom att involvera lärare och företrädare för elevhälsan i analys av skolans kunskapsresultat.

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar underlag som beskriver kunskapsresultat och resultatet av värdegrundsarbetet samt undervisningens genomförande och förutsättningar. Lärare och elevhälsoteam involveras dock inte i alla delar av analysarbetet, vilket behövs för att de insatser som sätts in ska bli verkningsfulla.

Det som är viktigt i arbetet med uppföljning är att olika resultat bearbetas, samlas ihop, för att kunna utgöra en grund för analys. Det är också viktigt att rektor gör elever, lärare och övrig skolpersonal delaktiga i uppföljningsarbetet. Sett till undervisningsområdet behöver rektorn följa upp elevernas resultat (måluppfyllelse), undervisningens genomförande och förutsättningarna för undervisningens genomförande.¹ Exempel på en bred uppföljning är den som täcker in en stor bredd av resultatmått så som samtliga ämnen och grupper av elever (exempelvis flickor/pojkar, utlandsfödda, föräldrars utbildningsbakgrund).

De uppgifter om undervisningens genomförande, elevernas resultat och förutsättningar för genomförande som inhämtats i uppföljningen måste analyseras. En analys innebär att bryta ner resultatet och studera skillnader och variationer mellan olika elevgrupper och klasser, ämnen och målområden. Även här ska de nationella målen och kraven i styrdokumentet stå i fokus. Ett ytterligare steg i analysen är att försöka identifiera möjliga orsaker (orsaksanalys) till vad låg måluppfyllelse hos eleverna eller problem i undervisningens genomförande beror på.² Det är samtidigt

¹ Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden.

² Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:98) *Systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet*, s. 21, 31f, 47f.

viktigt för rektor att inte enbart inkludera svagheter i sin analys utan även ta fasta på de framgångsfaktorer som skolan har.

Med utgångspunkt i orsaksanalysen behöver rektor besluta om och genomföra utvecklingsåtgärder. Dessa insatser ska ta sikte på att höja elevernas måluppfyllelse och höja undervisningens kvalitet, vilket innebär att även insatser som behövs för att få rättssäkra betyg ingår. Att utgå ifrån orsaksanalysen innebär att insatserna är behovsanpassade för skolans verksamhet. Insatserna kan därmed också utjämna eventuella skillnader inom skolan, mellan lärare, ämnen och årskurser.

Som en del av kvalitetsarbetet ska rektorn också följa upp om de skolförbättrande åtgärder som rektorn tidigare fattat beslut om fått avsedd effekt.³ I analys- och utvecklingsarbetet är det centralt att rektorn skapar delaktighet i uppföljningen. När personal och elever upplever sig delaktiga i arbetet sker förankring och ökad förståelse för verksamhetens problem, styrkor och förbättringsarbete.⁴

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att den analys av resultat som regelbundet görs på skolan fördjupas och involverar lärare och elevhälsoteamet. En fördjupad analys innebär att man letar orsaker till att det ser ut som det gör. Detta kan gälla både styrkor och svagheter som identifierats i verksamheten. När rektorn och medarbetare på skolan har samma bild av vilka orsaker som finns till eventuella brister och hur arbetet på skolan faktiskt bedrivs, kan gemensamma överenskommelser göras och prioriterade åtgärder få en djupare förankring och på längre sikt ha en starkare effekt.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

³ 4 kap. 4 och 7 §§ skollagen; Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:98) *Systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet*, s. 25, 34.

⁴ 4 kap. 4 § skollagen; Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:98) *Systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet*, s. 21, 32, 37f.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Granskningen visar att eleverna får en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden. Undervisningen är varierad, strukturerad och målfokuserad samt innehåller ett aktivt lärarstöd. Det förekommer naturliga inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära och lärarna anpassar undervisningens innehåll och arbetssätt till aktuell elevgrupp. Eleverna bör dock i högre grad göras delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Målfokusering, variation och aktivt lärarstöd i undervisningen

Granskningen visar att lärarna leder och styr arbets- och lärprocesser i undervisningen. Det framkommer att eleverna möts av en variation och växling mellan olika arbetsuppgifter och olika sätt att arbeta på. Lärarna blandar arbetssätt och arbetsformer mellan lektioner och vid samma lektion för att skapa variation. Lektionerna innehåller lärarledda genomgångar, elevarbete i grupp, par och enskilt, arbete i klassrummet och intilliggande lokaler, teoretiska och praktiska inslag. Lärarna cirkulerar i klassrummen, svarar på frågor och ställer kontrollfrågor till eleverna för att se att dessa förstår och bibehåller fokus på arbetsuppgiften. I Skolenkäten från hösten 2018 där elever i årskurs 5 tar ställning till påståendet "Mina lärare förklarar vad vi ska göra i skolarbetet så att jag förstår" har ett index på 8,8 vilket kan jämföras med index

för samtliga medverkande skolenheter som var 8,3.⁵ Uppgifter och aktiviteter är kopplade till varandra i ett logiskt flöde från presentation av lektionen, via genomförande, till avslut.

Det finns en gemensam pedagogisk grundtanke vid skolan att arbeta språkutvecklande och med ett kooperativt lärande. Exempelvis finns likadana bilder som används som bildstöd i klassrummen. Varje lärare anpassar sedan modellen till aktuellt ämne och elevgrupp. Skolinspektionen ser vid de flesta lektionsobservationer exempel på hur lärare förklarar för eleverna vad de ska göra vid aktuell lektion och hur de kommer att arbeta, medan det inte är lika vanligt att läraren förklarar varför eleverna ska arbeta med aktuellt område eller aktuella metoder. Lärarna anknyter i de flesta fall till tidigare undervisning. Lärarna kontrollerar löpande att eleverna hänger med i undervisningen och förstår vad läraren vill förmedla. Eleverna genomför sitt uppdrag. Arbetsformerna varierar mellan enskilt, par och i grupp. De observerade lektionerna avslutas också på ett ordnat sätt. Oftast får eleverna uppdraget att avsluta det de håller på med och ibland ge någon form av feedback till läraren kring undervisningen. Det sker dock undantagsvis så att läraren på något sätt sammanfattar lektionen, även om lärarna ibland återknyter till syftet med lektionen.

Stimulans och utmaning i undervisningen utifrån varje elevs behov och förutsättningar

Granskningen visar att undervisningen innehåller inslag som stärker elevernas självförtroende och vilja att lära. Eleverna ges såväl stimulans som utmaning vilket möjliggör att de kan nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Lärarna uppmuntrar enskilda elever och grupper genom konkret feedback. Lärarna förmedlar höga men realistiska förväntningar på eleverna. Skolinspektionen noterar exempelvis lektioner där eleverna ges individuell uppmuntran när de vågar testa olika sätt att arbeta med material de inte är vana med. I Skolenkäten från hösten 2018 där elever i årskurs 5 tar ställning till påståendet "Skolarbetet är intressant" har ett index på 6,9 vilket är samma som index för samtliga medverkande skolenheter. Det är dock en något högre andel elever i skolan som anger att påståendet stämmer helt och hållet än

⁵ Skolinspektionen genomför Skolenkäten som en del av granskningen av skolverksamheten i landet. Enkäten riktar sig till elever, föräldrar och pedagogisk personal och genomförs löpande med en tvåårsfrekvens för alla skolor. För alla frågor i enkäten beräknas ett snitt för referensgruppen. Skalan är 1-10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning.

index för samtliga medverkande skolenheter. Lärarna anpassar undervisningens innehåll och arbetssätt så att det ska möta elevers olika behov av stimulans och utmaning. Eleverna uppger att de uppskattar när de får experimentera, dramatisera eller på annat sätt arbeta praktiskt. Vid genomgångar ligger undervisningen på en nivå som i många fall både engagerar och utmanar eleverna. De flesta elever deltar aktivt vid lektionerna. Lärarna är i de flesta fall också bekanta med elevernas behov och förutsättningar och använder denna kunskap för att anpassa innehållet vid lektionerna. Lärarna planerar och genomför undervisningsmoment där uppgifterna kan utvecklas och fördjupas för de elever som behöver mer utmaningar.

Elevernas delaktighet i undervisningen och sitt eget lärande

Vid Solenskolan ges eleverna viss möjlighet till reflektion och strategier för lärande. Elever och lärare reflekterar enskilt eller gemensamt över de uppgifter eleverna arbetar med och de resultat de når vid enskilda lektioner. Eleverna görs till viss del även delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen. Eleverna får ibland frågan om vem de vill jobba med på lektionen och tillåts även ibland välja hur aktiviteter ska anpassas. Exempelvis fick eleverna vid en idrottslektion som observerades välja hur en övning skulle anpassas för att utmaningen skulle bli lämpligt stor för hela gruppen. I övrigt använder undervisande lärare främst utvärderingar av tidigare undervisning för att involvera eleverna i planeringen av undervisningen. I Skolenkäten från hösten 2018 där elever i årskurs 5 tar ställning till påståendet "På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter" har ett index på 5,9 vilket kan jämföras med index för samtliga medverkande skolenheter som var 6,5.

Lärarna frågar ibland och på olika sätt efter elevernas synpunkter vid utvärdering av undervisningen. Det kan vara muntligt eller skriftligt, dock oftast muntligt med de yngre eleverna. Någon form av utvärdering görs varje vecka. Utförligare utvärdering görs exempelvis efter avslutade teman. I vissa fall kan utvärderingen vara väldigt enkel, exempelvis att eleverna får svara med tummar om vad de tyckt. Utvärderingarna handlar mer om vad som varit roligt, än varför ett område exempelvis varit svårt.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Undervisning men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna utvecklar metoder för att i högre grad göra eleverna delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att eleverna endast till viss del görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen. Skolinspektionens bedömning är att undervisningen borde vinna på att i högre grad träna eleverna att reflektera över sitt eget lärande genom att öka sitt deltagande i såväl planering som utvärdering av undervisningen.

Det inte är tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värden. Undervisningen ska dessutom bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet.⁶ Den konkreta utformningen av vad inflytandet omfattar måste få variera, bland annat beroende på elevernas ålder. Det finns ingen motsättning mellan elevers rätt till inflytande och att rektorn har ansvaret för det pedagogiska arbetet eller att lärare har ansvaret för undervisningen. Det ligger i deras respektive uppdrag att bedriva verksamheten så att eleverna ges inflytande.⁷

Även om det alltså inte ska ses som givet exakt vad eleverna ska få inflytande över, är det givet att inflytandet ska vara reellt. Med det avses att det ska vara ett verkligt och påtagligt inflytande som genomförs på ett äkta sätt. För att elevers delaktighet och inflytande i skolan ska bli en realitet bör lärare involvera elever på ett konkret sätt och det gäller i alla ämnen. Det handlar om i vilken utsträckning lärarna möjliggör för eleverna att medverka i planering och utvärdering av undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll. Eftersom inflytandet ska vara påtagligt, det vill säga tydligt för eleverna, räcker det inte att läraren själv planerar undervisningen, med hänsyn till elevernas intressen och tidigare erfarenheter. Detta kan ses som ett indirekt elevinflytande, men för att inflytandet ska vara äkta behöver eleverna stimuleras till att ta aktiv del i planering och utvärdering av lektioner. Att ge eleverna möjlighet att tänka och reflektera över undervisningens kvalitet är av vikt för att läraren ska kunna

⁶ Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter.

⁷ Av förarbetena till skollagen Prop. 2009/10:165, Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet s. 311.

få ett underlag för att utveckla undervisningen. Dessa utvärderingar ska göras kontinuerligt, under terminens gång, och inte bara i slutet av en termin eller årskurs. Detta är särskilt viktigt om undervisningen inte fungerar så att läraren har möjlighet att förändra upplägg och genomförande i befintlig undervisningsgrupp. Ofta upplever elever att de inte fått inflytande över undervisningen, trots att lärare och rektorer på samma skola uppger att de har det. Denna diskrepans beror ofta på att eleverna inte ges inflytande över själva innehållet, utan mer över arbetsformerna.⁸ Det är viktigt att eleverna upplever att lärarna tar tillvara på deras synpunkter för att utveckla undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna behöver utveckla metoder för att i högre grad låta eleverna reflektera över sitt eget lärande genom att göra dessa delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen. Inflytandet ska vara reellt, kontinuerligt och ske i alla ämnen. En del i detta handlar om att synliggöra det inflytande som eleverna har i planering och utvärdering av undervisningen.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar *i hög utsträckning* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Sammanfattande motivering

Granskningen visar att det finns ett samlat arbete på skolan med att skapa studiero och lärarna vidtar ändamålsenliga åtgärder för att upprätthålla en lugn miljö. Det finns

⁸ Skolinspektionen (2018) Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan? Stockholm: Skolinspektionen, s. 41f.

också ett gemensamt arbete på skolan för att skapa trygghet och relevanta åtgärder vidtas för att öka tryggheten utifrån den uppföljning som genomförs.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Studiero och lugn miljö

Granskningen visar att Solenskolan har ett samlat arbete kring studiero så att eleverna i de flesta fall inte blir störda. Skolan har jobbat på att exempelvis minska trängsel och noga planera vilka elever som arbetar tillsammans, för att undvika konflikter och störning av undervisningen. Eleverna har fasta platser i klassrummen och lärare följer även med eleverna vid förflyttningar inom skolan. Klassrummen har städats ur för att det ska vara struktur och inte finnas så mycket stimulans som stör. Skolan har valt att arbeta med att stärka positiva beteenden exempelvis att elever och lärare under en tid särskilt fokuserar på att tacka varandra för det som görs. Aktiviteten följs upp tätt i klasserna. Det är oftast tydligt för eleverna vilka regler som gäller i klassrummet, exempelvis vad gäller vad som ska göras på den aktuella lektionen och vilken tid som finns för detta. I de flesta fall stör inte eleverna varandra, även om eleverna ibland tappat intresset för en uppgift och därmed även fokus. Skolan har gemensamma ordningsregler och all personal samverkar i arbetet för att upprätthålla en god studiero. Enkäter kring trygghet, studiero och trivsel genomförs, utöver att lärarna för löpande samtal med eleverna om hur de upplever studieron.

Arbetet för trygghet

Granskningen visar att skolan bedriver ett medvetet och strukturerat arbete för att skapa trygga miljöer vid Solenskolan.

Skolan bedriver ett främjande och förebyggande arbete utifrån ett gemensamt förhållningssätt, vilket baseras på en kartläggning och analys av nuläget. Skolan kartlägger tryggheten bland annat via olika enkäter, elevhälsosamtal och trygghetsvandring. Via kartläggningarna kan skolan se på vilka platser tryggheten eventuellt är lägre och arbeta med insatser baserat på detta. Analyser är genomförda tillsammans med elever, lärare och elevhälsa. Elever och personal har en gemensam uppfattning om vad som behöver prioriteras. De åtgärder som nyligen genomförts utifrån kartläggningar handlar bland annat om införandet av trygghetsvårdar på idrotten, elevstyrda rastaktiviteter med hjälp av fritidspersonal. Skolan har även gjort filmer kring regler och förhållningssätt på skolan riktade till elever och vårdnadshavare på flera språk.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i *hög utsträckning* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Trygghet och studiero.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i *flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Granskningen visar att rektorn uppmärksammar eventuella skillnader i lärarnas bedömningar och omdömen i olika ämnen. Däremot visar granskningen att rektorn inte ger lärarna på skolan tillräckliga förutsättningar att samverka runt och kvalitetssäkra bedömningar av elevernas kunskapsutveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Diskussion och analys av omdömen och betyg

Rektorn vid Solenskolan analyserar betygen i olika ämnen, mellan kön, mellan olika lärare, mellan olika år och i förhållande till resultaten på nationella prov, syftande till att skapa likvärdighet. Rektorns analys baseras bland annat på de resonemang som genomförs vid olika konferenser där olika lärares bedömningar bland annat jämförs mellan olika år. Rektorn för specifikt samtal med enskilda lärare om dessas bedömning av elevernas kunskapsutveckling i samband med mitterminsuppföljningarna. De nationella proven används som referenser vid analyserna. Av dessa framgår bland annat att andelen elever med lägre eller högre terminsbetyg jämfört med provbetyget i något av ämnena engelska, matematik eller svenska under de senaste tre åren varierat mellan 2 och 59 procent. Andelen elever i årskullarna varierar samtidigt kraftigt.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn ger lärarna vissa förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar. Former för samverkan finns dock inte kring samtliga ämnen. Rektorn säkerställer heller inte att alla lärarna använder olika metoder för att kvalitetssäkra

sina bedömningar. Lärarna vid Solensskolan genomför sambedömning av de nationella proven i svenska och matematik. Samtliga pedagoger inom respektive stadium deltar i arbetet. Lärarna använder även Skolverkets bedömningsstöd, främst i svenska, matematik och engelska. Bedömningsstöden i SO och NO används i lägre grad. Bedömningsstödet för svenska i årskurs 1 har nyligen implementerats genom gemensam konferens vid skolan. Vissa lärare genomför även annan sambedömning på eget initiativ, exempelvis vid tveksamma fall mellan närliggande ämnen och när det kommer nya lärare. Sambedömning sker dock inte i alla ämnen eller tillsammans med lärare vid andra skolor, vilket bland annat gör att de lärare på skolan som är ensamma att undervisa i ett visst ämne blir utan stöd för bedömning.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Bedömning och betygssättning men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att lärarna kvalitetssäkrar sina omdömen och betyg i syfte att säkerställa att en likvärdig bedömning och betygssättning sker.

Granskningen visar att den samverkan som sker vid skolenheten kring bedömning behöver utvecklas för att skapa en samsyn och bidra till en bedömning och betygssättning som är likvärdig och utgår från de nationella målen. Granskningen visar att det varierar vad gäller vilka förutsättningar lärarna har att kvalitetssäkra sin bedömning. Det framkommer även att det saknas möjlighet till sambedömning av till exempel nationella prov med andra skolenheter för att öka likvärdigheten mellan skolor.

Enligt skollagen ska utbildningen vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas. Rektorn har ett ansvar för att ge lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sin egen bedömning i syfte att verka för likvärdighet. Enligt Skolverkets stödmaterial för

bedömning⁹ ska kvalitetssäkringen ske, inte bara i relation till de nationella styrdokumentet utan också mellan lärarna på skolan.

För att lärare ska kunna göra professionella bedömningar behöver lärare ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin betygssättning och bedömning på olika sätt och med hjälp av andra lärare, både inom och mellan skolor. Rektorn har en betydelsefull roll för att skapa dessa förutsättningar. Rektorn behöver se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Ibland behöver huvudmannen bistå rektorn med att organisera arbetet mellan skolenheter, exempelvis om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten. Detta kan ske genom att skapa mötesplatser, såväl fysiska som digitala.¹⁰

Att ha god insikt i vad styrdokumentet säger är en förutsättning för lärare att kunna göra professionella bedömningar. Att lärare har en samsyn kring de kunskaper som är väsentliga i ett ämne är en utgångspunkt för ämnesdidaktiskt välgrundade val. Detta underlättar lärarnas möjlighet att tolka kunskapskraven i relation till ämnets eller kursens syfte, centrala innehåll och den undervisning som har bedrivits. Det stärker även lärarnas samsyn kring hur underlag från bedömningssituationer kan utvärderas allsidigt vid betygssättningen. Lärare kan utveckla en sådan samsyn genom att diskutera hur man kan läsa och tolka kunskapskraven och vad som väger tyngre vid betygssättningen, särskilt för att avgöra om ett kunskapskrav är uppfyllt "till övervägande del". Diskussionerna kan också handla om vilka skäl som finns för att låta vissa underlag väga tyngre vid betygssättningen, eller när undantagsbestämmelsen kan vara tillämplig. Sådana kollegiala diskussioner kan föras på ett mer allmänt plan,

⁹ Skolverket 2016, Betygsskalan och betygen B och D, Stödmaterial, Reviderad version.

¹⁰ Skolverket allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2018:247) *Betyg och betygssättning*, s. 23.

med det kan även vara värdefullt att fördjupa den genom att diskutera ett visst ämne eller en viss undervisningsmetod.¹¹

Sambedömning är ett betydelsefullt redskap för ökad likvärdighet eftersom det bidrar till en gemensam syn på vad som ska bedömas och hur bedömningen och betygssättningen ska gå till. Ett professionellt samtal om utformningen av olika underlag kan förbättra likvärdigheten.¹² Likvärdighetsdiskussioner förs med fördel i arbetslag och ämnesgrupper. För att ytterligare öka kvaliteten i ett sådant arbete kan även utbyte ske mellan skolor. Sådana diskussioner och analyser kan bidra till att läraren utvecklar sin bedömarförmåga och förtrogenhet med kunskapskraven och främjar därmed en likvärdig och rättvis betygssättning och bedömning av elevernas kunskaper.

Skolinspektionen rekommenderar därför att ett utvecklingsarbete inleds med att ge lärarna i alla ämnen verktyg för att kvalitetssäkra den bedömning som görs i syfte att verka för en likvärdig bedömning. Detta handlar om att se till att bedömningsstöd används i alla ämnen där det finns framtagna bedömningsstöd, att det finns forum för lärarnas diskussioner om tolkning av kunskapskrav och samverkan kring bedömnings- och betygsfrågor, inom skolan såväl som med andra skolor.

På Skolinspektionens vägnar

X Veronica Bonivart Säfström

Veronica Bonivart Säfström
Beslutsfattare
Signerat av: Veronica Bonivart Säfström

X Ulf Pantzare

Ulf Pantzare
Föredragande
Signerat av: Ulf Pantzare

I handläggningen av ärendet har även Agnetha Burström medverkat.

¹¹ Skolverket allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2018:247) *Betyg och betygssättning*, s. 22.

¹² Skolverket allmänna råd (SKOLFS 2018:247, s. 22) *Betyg och betygssättning*

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Tio lektionsobservationer
- En gruppintervju med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 10 mars 2020 och den 12 mars 2020. Besöket genomfördes av Ulf Pantzare och Agnetha Burström.

Solenskolan ligger vid södra infarten till Härnösand. På skolan finns ca 380 elever. Förutom grundskolans verksamhet F-6 finns fem fritidsavdelningar. Det finns två fritidshem för elever i förskoleklass och två för elever i åk 1-2. För de äldre eleverna finns fritidshemmet Stjärnan. Skolledningen består av rektor och biträdande rektor. Kvalitetsgranskningen omfattar endast årskurserna 1 – 6 (inte förskoleklassen eller fritidsverksamheten).